

Výroční zpráva 2021

© ToyBox

Březen měsíc
čtenářů

BŘEZEN
měsíc čtenářů
3 CC skip

**Svaz knihovníků
a informačních pracovníků ČR**

OBSAH

ÚVOD	3
VZDĚLÁVACÍ AKCE, MEDIÁLNÍ, INFORMAČNÍ A KULTURNÍ AKTIVITY	4
Vzdělávací akce	4
Mediální aktivity	5
Informační a kulturní aktivity	7
ČINNOST ODBORNÝCH ORGÁNŮ	9
Klub dětských knihoven	9
Klub lékařských knihoven	10
Klub tvořivých knihovníků	11
Sekce Bezbariérové knihovny	12
Sekce knihovníků – trenérů paměti	13
Sekce veřejných knihoven	14
Sekce vzdělávání	15
Zaměstnavatelská sekce	16
ČINNOST REGIONÁLNÍCH ORGANIZACÍ	17
Praha	17
Středočeský region	18
Jihočeský region	19
Plzeňský region	20
Drsný Sever	20
Liberecký region	21
Východočeský region	22
Region Velká Morava	23
Region Moravskoslezského a Olomouckého kraje	24
Karlovarský region	25
ZÁVĚREČNÉ PODĚKOVÁNÍ	26

ÚVOD

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) i v roce 2021 zůstává největší oborovou profesní organizací knihovníků a informačních pracovníků v České republice. Zatímco v roce 2020 jsme měli registrováno 1 750 členů, v roce 2021 se počet našich členů zvýšil na 1 838 (991 individuálních a 847 institucionálních členů). Regionem s největším počtem členů zůstává Velká Morava, která zahrnuje celý Jihomoravský kraj a část Zlínského kraje, část Olomouckého kraje a část Kraje Vysočina, druhým největším regionem je Praha a třetí místo obsadil Region Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Velký počet členů má také Východočeský, Jihočeský, Středočeský a Plzeňský region.

Členové SKIP odvedou každoročně stovky hodin dobrovolnické práce, ale uplynulých 365 dnů poznamenala opět pandemie nemoci covid-19 a řada akcí a projektů SKIP musela být úplně zrušena nebo převedena do virtuálního prostředí. Během nouzových stavů i v mezidobí se objevovala různá opatření a doporučení, která omezovala činnost knihoven a měla sloužit k ochraně zdraví a jako prevence výskytu onemocnění covid-19. Knihovny kvůli koronaviru omezily přímý kontakt zaměstnanců se čtenáři a uživateli, zkrátily otvírací dobu a v některých měsících musely své provozy zcela uzavřít. Koronavirová krize ovlivnila fyzické návštěvy v knihovnách a výpůjčky tištěných knih se snížily. Naopak postupně narůstal zájem čtenářů o stahování elektronických knih.

V roce 2021 vyšla metodická příručka Projekt S knížkou do života a logopedická prevence. Základem metodické příručky jsou texty PhDr. Aleny Hlavinkové, Ph.D., odborné asistentky na Ústavu speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Mgr. Marie Rupcové, klinické logopedky a vyučující na Filozofické fakulty Ostravské univerzity, a Mgr. Jarmily Válkové, speciální pedagožky z pedagogicko-psychologické poradny v Bruntále. Do publikace dále přispěly scénáři programů pro děti ve věku od dvou do šesti let Mgr. Helena Dlouhá, Mgr. Hana Hellebrantová, Mgr. Marta Malchárková a Bc. Anna Spáčilová z Knihovny města Ostravy a Mgr. Jindra Soudková z Městské knihovny ve Svitavách. Úvod napsala a publikaci sestavila Mgr. Miroslava Sabelová.

SKIP rovněž aktivně přispíval k přenášení dobré praxe ze zahraničí do knihoven v ČR i k prezentaci českého knihovnictví v zahraničí, a to především díky svému členství v mezinárodních knihovnických organizacích IFLA a EBLIDA.

VZDĚLÁVACÍ AKCE, MEDIÁLNÍ, INFORMAČNÍ A KULTURNÍ AKTIVITY

Vzdělávací akce

SKIP v roce 2021 získal dotaci Ministerstva ČR (z programu Knihovna 21. století) ve výši 535 000 Kč. Dotace byla určena na uspořádání 25 vzdělávacích akcí. Celkový rozpočet projektu byl 1 106 783 Kč. Za neuskutečněné akce byla částka 89 200 Kč využita na projekt S knížkou do života (Bookstart).

Realizovány byly tyto akce:

1. Mladí v hledí knihoven
2. Hrátky s pamětí – celostátní seminář pro knihovníky, trenéry paměti
3. Chceme dětem číst 13
4. Noc s Andersenem
5. Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství X.
6. Výroční zasedání IAML a seminář Hudební skladatelé a Brno ve 20. století
7. Co venkovské knihovny umějí a mohou XVII.
8. Jan Amos Komenský – rodák ze Zlínského kraje
9. Knihovníci sobě
10. Literární Šumava 2021
11. Malé podzimní setkání knihovníků v Českých Budějovicích
12. Knihovnická dílna
13. VII. workshop pro pracovníky metodických oddělení veřejných knihoven
14. Jak v knihovnách budovat a úspěšně provozovat maker space a jak uspět se žádostí o dotaci ve VISK 3

Online proběhly tyto akce:

15. seminář Čtením a psaním ke kritickému myšlení pro začátečníky
16. Setkání Klubka SKIP 10
17. konference Elektronické služby knihoven VI.
18. semináře Udržitelnost v českých knihovnách
19. vzdělávací cyklus Drsný Sever staví na vzdělání

Realizovány nebyly tyto akce:

20. Hry bez hranic aneb Knihovnice dětem
21. Dětský knihovník a dětský uživatel v průmyslu 4.0
22. Kde končí svět
23. Nekotám, čtu!
24. OKnA – O Knihovnických Aktivitách
25. Divadlo jako součást propagace knihoven

Další vzdělávací aktivity probíhaly v regionech. Specifickou část projektu tvořily akce z oblasti práce veřejných knihoven s dětmi.

Mediální aktivity

SKIP se v roce 2021 podílel na propagaci řady celostátních kampaní. Hledal partnery svých aktivit i v komerční sféře – projekty SKIP podpořily firmy Albatros, MINDOK, ALBI, TRITON, Čtyřlístek, CREW atd. V roce 2021 byla vyhlášena a pojednácet (v rámci tradičního vyhlašování cen Knihovna roku) předána cena SKIP v kategorii Městská knihovna roku.

Cenu získala Městská knihovna v Semilech z Libereckého kraje. Na druhém místě se umístila Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově, na třetím místě byla Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti. Zvláštní cenu obdržela Knihovna města Ostravy.

Semilská knihovna byla oceněna za své neustále se zlepšující služby, jimiž vychází vstříc obyvatelům města. Malý kolektiv zaměstnanců zvládá řadu různorodých činností, včetně zajišťování služeb pro 68 knihoven semilského regionu. Knihovna, která spolu s kavárnou a kinem už deset let sídlí v budově Jitřenka, neztratila nic ze své modernosti a elegance a láká návštěvníky krásným, vzdušným prostorem i pestrou nabídkou služeb a akcí (ty probíhaly v době covidu také online). Knihovna je plně bezbariérová, veřejnosti slouží i nový knihovní web (<https://www.knihovnasemily.cz/>). V prostorách knihovny se pořádají akce pro malé děti a rodiče při mateřském centru MED, pro děti z MŠ, ZŠ i SŠ ze širokého okolí, ale i pro veřejnost. Při dílnách čtení či tvůrčích dílničkách knihovna využívá i prostoru teras či městského parku Ostrov. Knihovna se zapojuje do celostátních aktivit, např. do Noci s Andersenem či do projektu S knížkou do života (Bookstart). Městská knihovna aktuálně disponuje 4,5 úvazky odborných zaměstnanců (včetně ředitelky) a 2,5 úvazky pro vykonávání regionálních funkcí.

Cílem soutěže Městská knihovna roku je ocenit nejlepší české knihovny, které jsou provozovány nebo zřizovány městy, a motivovat je k rozšíření a zkvalitnění veřejných knihovnických a informačních služeb. Vítězství v soutěži může být inspirací a motivací pro další knihovny.

Na podporu a motivaci mladých pracovníků knihoven byla také v roce 2021 vyhlášena cena MARK. Jejím prostřednictvím jsou oceňováni studenti knihovnictví a mladí pracovníci knihoven do 35 let. Nejnovějším nositelem ocenění MARK se stal Tomáš Pavelka. Ocenění získal za aktivní podporu knihoven v malých obcích, za skloubení práce starosty, knihovníka a studenta a také za série tříletých celorepublikových stáží Jak nastartovat obecní knihovnu? a Knihovna v obci, organizovaných Sdružením místních samospráv. Tomáš Pavelka je hlavním iniciátorem spolupráce a propojování státní samosprávy a knihoven, jeho působení ve Sdružení místních samospráv je pro šíření dobrého jména a chápání místa knihoven v obcích jedinečné a velmi důležité pro další rozvoj knihoven v malých obcích. Tomáš Pavelka o své knihovně často referoval na různých seminářích na okresní i krajské úrovni. Od roku 2019 reprezentuje SKIP v krajské komisi soutěže Vesnice roku. S dalšími roky se jeho energie přelila i do samosprávy, kde kandidoval do obecního zastupitelstva, ale nikdy neopomněl poukazovat na knihovnu a její význam pro život obce. Nejenže stále kreativně přidával další služby (např. v roce 2021 začali organizovat kroužek práce s robotickými stavebnicemi), ale uvědomil si, že je třeba posílit marketing obecních knihoven zdola, tj. vzdělávat starosty. Ve

spolupráci se Sdružením místních samospráv vymyslel a připravil projekt stáží v knihovnách – workshopů pro starosty a pracovníky samosprávy přímo ve vzorových knihovnách. Přednášející patří ke špičkám českého knihovnictví. Jako nejmladší starosta v republice přistupuje k řízení obce moderním způsobem. Jednou z věcí, se kterou přišel, je vytvoření Komise rozvoje obce, která zahrnuje mimo představitele obce i architekta, zahradního architekta a knihovníka.

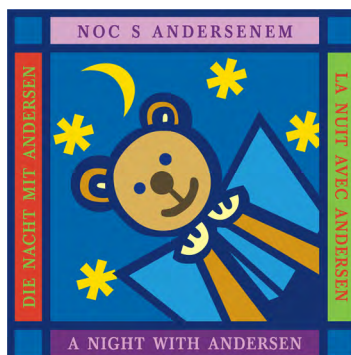
V roce 2021 SKIP zorganizoval dvanáctý ročník celostátní akce Březen – měsíc čtenářů. V roce 2021 jsme v knihovnách pokračovali i v tradici oceňování nejlepších čtenářů – tentokrát byli v soutěži Čtenář roku oceňováni e-čtenáři.

SKIP v loňském roce připravil a distribuoval do knihoven plakáty na podporu svých akcí Březen – měsíc čtenářů a Týden knihoven. V roce 2021 bylo vydáno a do více než 550 knihoven distribuováno 50 000 kusů knížek v rámci projektu Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka. Tento projekt finančně podpořilo nakladatelství TRITON a projekt Čtení pomáhá.

Informační a kulturní aktivity

Už pojednadvacáté spojily své síly knihovny, školy, ústavy sociální péče, domy dětí, občanská sdružení i obecní úřady, aby pozvaly děti do kouzelného světa pohádek. Mezinárodní akce Noc s Andersenem byla Klubem dětských knihoven SKIP pořádána k podpoře dětského čtenářství a k oslavě Mezinárodního dne dětské knihy. SKIP ve spolupráci s Albatrosem finančně podpořil Noc s Andersenem vydáním pohlednic pro všechny spáče v knihovnách i ve školách. Kvůli epidemické situaci akce proběhla online v rodinách za podpory Rádía Junior, řady nakladatelství a kulturní veřejnosti. Noc s Andersenem podpořila řada osobností včetně ministra kultury PhDr. Lubomíra Zaorálka a dánského velvyslance v Praze.

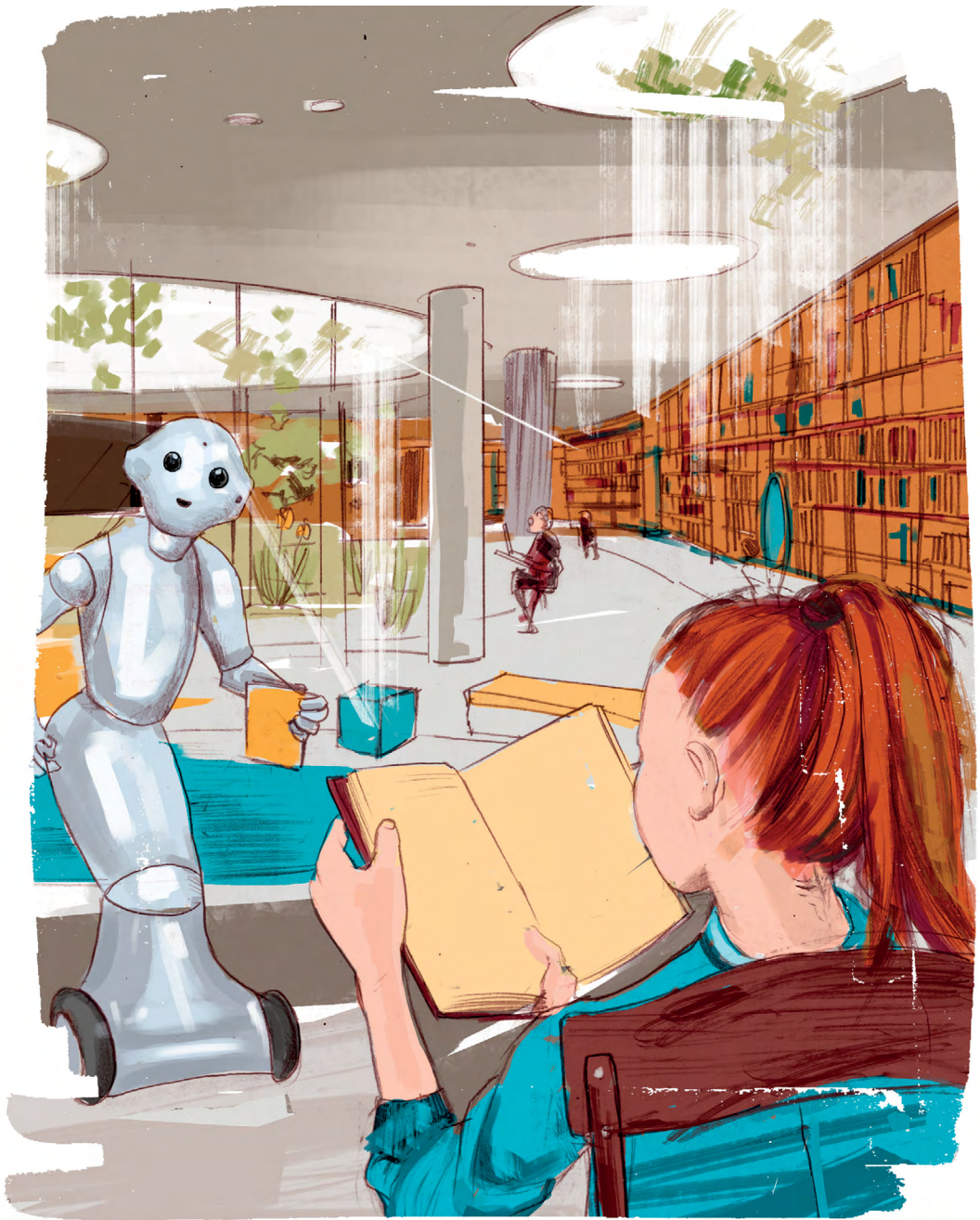

Ministerstvo kultury ČR už podevatenácté udělilo ceny Knihovna roku. SKIP se na této aktivitě výrazně podílí tím, že personálně zajišťuje proces hodnocení knihoven.

Knihovnou roku 2021 v kategorii „základní knihovna“ se stala Obecní knihovna ve Statenicích ze Středočeského kraje. Zvláštní ocenění získaly Místní knihovna v Číměři z Kraje Vysočina a Veřejná knihovna Slivenec z Prahy. Hlavní cenu v kategorii „informační počín“ získala Knihovna Jiřího Mahena v Brně za projekt Knihovna na Křižovatce a jeho mimořádný přínos k rozvoji knihovnických a informačních služeb cestou partnerství, inovací a ekonomického modelu vícezdrojového financování. Zvláštní ocenění v této kategorii získala Národní knihovna ČR za zpřístupnění digitálních knihoven v době pandemie covidu-19.

Ocenění Kamarádka knihovna pro nejlepší dětské knihovny obdržely Městská knihovna Slavoj ve Dvoře Králové nad Labem a Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm.

© toyBox

Týden knihoven

ČINNOST ODBORNÝCH ORGÁNŮ

Klub dětských knihoven

Klub dětských knihoven (KDK) je největší a nejaktivnější odbornou sekcí SKIP. Rok 2021 byl už 27. rokem jeho činnosti.

V roce 2021 v rámci KDK nadále formálně existovalo dvanáct regionálních klubek. Koncem léta byly hlavní informace o KDK ve spolupráci s PhDr. Lindou Jansovou, Ph.D., přesunuty na nové webové stránky SKIP (<https://www.skipcr.cz/odborne-organy/kluby/klub-detskych-knihoven>), kde budou postupně doplňovány. Vloženy byly mj. hlavní cíle KDK. Informace jsou nadále uvedeny i na stránkách Městské knihovny Dobříš (<https://www.knihovnadobris.cz/kdk-skip/>), kde je spravuje tajemnice KDK Kateřina Pechová. Někteří z klubek a projekt Noc s Andersenem používají také vlastní weby.

21. ročník Noci s Andersenem měl původně proběhnout 26. března, zaregistrováno bylo 914 spacích míst (z toho minimálně 415 knihoven, 276 škol a 50 ostatních míst v ČR, 164 míst v zahraničí, např. na Slovensku, v Polsku aj.); do statistiky se však počet spacích míst nakonec neuváděl, neboť nebylo možné ho přesně zjistit. Kvůli jarnímu uzavření knihoven i škol bylo rozhodnuto, že pro nocování si každý organizátor v období od 25. června do 8. října stanoví termín nocování sám. Akce byla ukončena až v Týdnu knihoven. Tématem pro starší děti (i tématem plakátu a pohlednice) bylo na podnět Albatrosu 80. výročí Záhady hlavolamu. V některých místech ale děti zažily dobrodružství inspirované nejen Rychlými šípy, ale přímo panem Andersenem, dále pak detektivy, pohádkami, zvířátky, vesmírem, indiány, voskovkami, únikovou hrou nebo 45. výročím úmrtí spisovatele Václava Čtvrka. Noční dobrodružství se tentokrát přesunula také do rodin a do online prostředí.

Prostřednictvím SKIP byla do dotačního programu Ministerstva kultury ČR Knihovna 21. století podána žádost o dotaci ve výši 121 000 Kč na tisk pohlednic. Výtvarný návrh a distribuci pohlednic zajistil Albatros.

9. řádný ročník celostátní soutěžní přehlídky zajímavých a originálních knihovnických besed a pořadů s názvem OKnA – O KNihovnických Aktivitách, tentokrát se zaměřením na besedy pro žáky prvního stupně ZŠ (první až páté třídy) k tématu Enviromentální výchova – Příroda potřebuje i tebe, se měl původně uskutečnit už ve dnech 15.–16. dubna 2020 v Krajské vědecké knihovně v Liberci. Kvůli uzavření knihoven a škol pak byl přesunut nejprve na 21.–22. dubna 2021 a dále na 16.–17. června téhož roku. Posledním pokusem byl záměr uskutečnit 18. listopadu 2021 v prostorách Knihovny Jiřího Mahena v Brně alespoň „Malá“ OKnA, tj. nesoutěžní jednodenní přehlídku s náhradním programem v redukované podobě – bez účasti dětí (roli dětí měli zastat knihovníci). Pro nepříznivou pandemickou situaci a nízký počet přihlášených účastníků byla nakonec cca deset dnů před termínem akce zrušena. Přehlídka s původním tématem se uskuteční na jaře 2022 v Krajské vědecké knihovně v Liberci. K účasti bude znovu osloveno osm původně přihlášených soutěžících.

Klub lékařských knihoven

Činnosti v Klubu lékařských knihoven (KLK, <https://www.skipcr.cz/odborne-organy/kluby/klub-lekarskych-knihoven>) jsou zaměřeny především na prohlubování dovedností a rozšiřování znalostí knihovníků, kteří působí v oblasti služeb ve zdravotnických a vzdělávacích zařízeních. Klub se spolupodílí na přípravě a organizování e-learningových kurzů, cestou elektronického učení je zvyšována vzájemná odborná informovanost. Ke dni 31. prosince bylo registrováno 24 členů KLK ze všech regionů ČR.

Klub byl založen v roce 2009. Hlavními iniciátorkami byly tehdejší vedoucí regionálních lékařských knihoven Fakultní nemocnice sv. Anny v Brně (Jihomoravský kraj), Krajské nemocnice Tomáše Bati ve Zlíně (Zlínský kraj) a Krajské nemocnice Liberec (Liberecký kraj). V průběhu let pochopitelně dochází i v lékařských knihovnách k personální obměně, většinou z důvodů odchodu do důchodu. Naše kolegyně, které KLK zakládaly, již svou činnost přerušily.

K odborným a spolkovým aktivitám Národní lékařské knihovny patří také aktivní skupina REGLEK (Konzultační skupina pro rozvoj regionálních center zdravotnických knihoven v ČR) a propojením činností obou iniciativ se daří zachovávat i činnost KLK.

Vlivem covidové epidemie v uplynulých dvou letech bylo nutno změnit formy komunikace, a tak se sice snížil počet pořádaných akcí, avšak byly pořádány nově online formou a přinesly nové podněty a zkušenosti. Členové KLK se shodují na tom, že k účinným aktivitám patří především vzdělávací akce, které jsou organizovány v rámci celoživotního vzdělávání zdravotnických a jiných knihovníků. Pro vzdělávací aktivity KLK jsou volena specifická témata s ohledem na medicínskou a zdravotnickou problematiku; v posledních dvou letech jsou rozšířeny o studium zdraví člověka a zdravotní gramotnost občanů.

Další platformou, která podporuje odbornou a spolkovou komunikaci, je online časopis Lékařská knihovna (<https://casopis.nlk.cz/>), který dvakrát ročně vydává Národní lékařská knihovna. Přináší odborné články, recenze knih, aktuality i zprávy z konferencí kolegyně a kolegů z Národní lékařské knihovny i dalších knihoven a institucí.

V roce 2021 se podařilo realizovat e-learningové kurzy, na kterých se KLK podílel jako spolupořadatel. Kurzů se účastnili spolu s lékařskými knihovnicími také knihovníci z ostatních knihoven. V roce 2021 bylo možné zaznamenat vzrůstající zájem o problematiku zdravotnických informací. Ve dnech 7.–30. června byl realizován kurz Zdravotní gramotnost 2021: Jak můžeme lépe získat informace o zdraví? s účastí 56 knihovníků a ve dnech 1. listopadu – 5. prosince kurz Medicínské informace pro knihovníky 2021: Vyhledávání ve vybraných domácích i zahraničních databázích, který ukončilo 40 přihlášených.

Společné jednání KLK s konzultační skupinou REGLEK a zástupci regionálních center zdravotnických knihoven se uskutečnilo v online formě dne 15. prosince.

Klub tvořivých knihovníků

V roce 2021 Klub tvořivých knihovníků SKIP (KTK) oslavil 10. výročí své činnosti. Předsednictvo KTK bylo rozšířeno o dvě místopředsedkyně – o Martinu Kožíšek Ouřadovou, BBus (Hons), z Knihovny města Plzně a o Bc. Magdalénu Kupkovou z Městské knihovny Jihlava. Díky nim se podařilo rozšířit virtuální prostor, v němž jsou zveřejňovány a archivovány aktivity KTK a patří jim za to vřelý dík.

Díky PhDr. Lindě Jansové, Ph.D., vznikl nový web SKIP a v jeho rámci i nová webová prezentace KTK (<https://www.skipcr.cz/odborne-organy/kluby/klub-tvorivych-knihovniku/>). Kolegyně Kožíšek Ouřadová zajistila online prostor klubu na platformě Fotky Google a z archivovaných snímků vytvořila fotografický přehled aktivit KTK realizovaných v průběhu deseti let jeho existence. Tento přehled koresponduje s akcemi KTK na webu KTK SKIP, včetně odkazů na alba fotografií, které se těchto aktivit týkají (viz blíže sekce Fotogalerie: <https://www.skipcr.cz/odborne-organy/kluby/>)

klub-tvorivych-knihovniku/fotogalerie). Kolegyně Kupková vytvořila skupinu KTK na Facebooku, (<https://www.facebook.com/groups/159327466146804>), aby se klub lépe dostal do povědomí. Vytvořila několik tvořivých videí (videonávodů). Odkazy jsou mimo jiné uvedeny na webu KTK SKIP (<https://www.skipcr.cz/odborne-organy/kluby/klub-tvorivych-knihovniku/tvurci-vidia>).

Akce KTK byly i v roce 2021 silně zredukovány vlivem pandemické situace – nekonalý se mimo jiné ani tradiční jarmarky v pražském Klementinu.

V roce 2021 již čtvrtým rokem vycházel Malý tvořivec, tedy časopis pro děti v knihovnách – dárek od tvořivých knihovnic všem dětem, které chodí do knihoven. Podařilo se zrealizovat dvě čísla – Jaro 2021 a Podzim 2021. Časopis vychází online. Pracovníci všech knihoven si mohou jednotlivá čísla stáhnout z webu KTK (<https://www.skipcr.cz/odborne-organy/kluby/klub-tvorivych-knihovniku/maly-tvorivec>), mohou si je množit dle potřeb knihovny, používat na různé knihovní akce či jako dárky dětem.

Zpětná vazba, které přišla z některých knihoven, vyjadřuje vesměs pozitivní ohlasy a poděkování tvůrcům zajímavých a inspirativních pracovních listů. Ujišťuje nás to v tom, že budeme ve vydávání časopisu pokračovat.

Členkou KTK se stala PhDr. Květa Hartmanová. Ta pokračuje v činnosti, kterou se zabývala v době, kdy pracovala na Právnické fakultě Univerzity Karlovy – vytváří stále nové výstavy k zapůjčení. Odkaz na přehled je umístěn i na webu KTK (<https://www.skipcr.cz/odborne-organy/kluby/klub-tvorivych-knihovniku/vystavy-k-zapujceni>).

Pod vedením PhDr. Marcely Buřilové probíhaly v Ústřední knihovně Městské knihovny v Praze dílny origami pořádané ve spolupráci s Českou origami společností. Akce probíhaly v srpnu (vytváření dárkových krabiček), v říjnu (podzimní origami) a v prosinci (vánoční origami).

V Městské knihovně Tábor vedla Ivana Pešková kurz nevšední techniky vyšívání sashiko. Zájemkyně o tuto techniku si mohly také prohlédnout ukázkou výrobků zdobených sashikem, různé vzorníky, nahlédly do literatury a zhlédly prezentaci vzorů a námětů, které mohou být využity při vyšívání touto technikou.

Sekce Bezbariérové knihovny

Dne 25. listopadu uplynulo deset let od založení sekce Bezbariérové knihovny SKIP (dříve pod názvem Sekce služeb osobám se specifickými potřebami). Díky příspěvku SKIP bylo v roce 2021 možné certifikovat další tři knihovny, z nichž jedna naplnila podmínky certifikátu hned – Knihovna města Ostravy – směrem k osobám se zrakovým postižením; další knihovny jsou v procesu úprav původních podmínek nebo certifikace dobíhá. Díky příspěvku SKIP se nám daří poslední dva roky více propagovat nutnost ověřovat přístupnost knihoven pro konkrétní cílové skupiny osob se specifickými potřebami. Větší počet hodnocených knihoven také přináší více zkušeností a příkladů, a to nejen s certifikací samotnou, ale i s oblastmi, kterým je třeba se věnovat ve vzdělávání.

Roste i počet hodnotitelů přístupnosti knihoven a objevila se tím pádem i potřeba vytvořit vnitřní pravidla pro hodnotitele, aby byl náš postup jednotný. Podařilo se dokončit a vydat metodiku pro interkulturní knihovnictví (<https://www.skipcr.cz/dokumenty/interkulturni-knihovnictvi>), ale zároveň jsme narazili na problémy související s přístupností textu v online prostředí (špatně čitelné

odkazy, kontrast textu a pozadí, chybějící titulní list a jeho rub nebo dvoustránkové zobrazení). Do budoucna se musíme snažit se těchto nedostatků vyvarovat.

V roce 2021 dále v souvislosti s kompletní změnou webu SKIP došlo k doplnění a rozšíření informací z činnosti sekce (viz <https://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce/bezbarierove-knihovny>).

V požadavcích na projekty Knihovna 21. století byla zpřesněna podmínka, jak zjistit, zda knihovna naplňuje Standard Handicap Friendly; v dalších třech letech zasedne v hodnotitelské komisi Mgr. Helena Hubatková Selucká. Díky dosavadní spolupráci s časopisem Čtenář vznikla nová rubrika s názvem Bezbariérová knihovna.

Knihovnám certifikovaným v roce 2020 se v září 2021 na konferenci Knihovny současnosti podařilo předat certifikát Handicap Friendly. Vznikla rovněž dvě nová loga pro Interkulturní knihovnictví a Rodiny s dětmi v knihovnách (jejich finální verze je zatím v přípravě).

V říjnu 2021 Mgr. Helena Hubatková Selucká na semináři Regionální funkce knihoven v Pardubicích prezentovala výsledky průzkumu přístupnosti českých knihoven (<https://ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/pruzkumy/pruzkum-služby-osobam-spec-potrebami-2020>).

Sekce knihovníků – trenérů paměti

V českých veřejných knihovnách působí 76 knihovníků – trenérů paměti. V roce 2021 do našich řad přibylo osm nových knihovnic – trenérek paměti, které získaly osvědčení trenéra I. stupně na zájmovém certifikačním kurzu v Praze. K 31. prosinci měla sekce (viz též <https://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce/sekce-knihovniku-treneru-pameti>) 60 členů, z toho pouze 36 bylo v roce 2021 aktivních. Ostatní členové nebyli aktivní z vícero důvodů – nemoc, rodičovská dovolená, v některých knihovnách vůbec neprobíhaly tréninky paměti, nově certifikované trenérky povětšinou také ještě nezahájily svou činnost. Přes tento relativně nízký počet aktivních trenérů paměti jsou výsledky již druhého covidového roku vcelku uspokojivé.

V roce 2021 knihovníci – trenéři paměti uspořádali celkem 404 živých akcí (srov. rok 2020 – 469 akcí), kterých se zúčastnilo 3 829 (5 072) osob, z toho 2 823 (4 273) seniorů. Z celkového počtu bylo 117 uživatelů s hendikepem. V online prostředí proběhlo 287 lekcí, kterých se zúčastnilo 3 114 osob. Když sečteme živé i online lekce trénování paměti, dostaneme se na číslo 691 lekcí za účasti 6 943 osob. Online lekce se konaly na různých platformách, často to byl Zoom, Google Meet, Jitsi Meet nebo Skype. Lekce byly také rozesílány e-mailem nebo sms. Ve srovnání s rokem 2020 knihovny více dávaly cvičení na své webové stránky nebo na sociální sítě.

Senioři, kteří neměli možnost využít moderní technologie, byli obslouženi klasickým, i když bezkontaktním způsobem. Lekce putovaly na vyžádání do poštovních schránek seniorů, zvláště v malých obcích. Další možností byly tištěné lekce, které si senioři vyzvedávali u knihovny, na úřadech, v čekárnách lékařů a ve vesnických obchůdkách. Více knihoven se začalo věnovat trénování paměti na facebooku; legendární je v tomto směru Paměťář Zdeňka Gloze z Ratíškovice (<https://www.facebook.com/pametar>). Má již téměř 1 100 fanoušků a využívají jej hojně senioři. Každý den je zde nové cvičení na trénování paměti.

Knihovníci – trenéři paměti se každoročně scházejí na tradiční jarní Dílně trenérů paměti s názvem Hrátky s pamětí. Jedná se o celostátní seminář, který je rozdělen do dvou bloků. První

den přednášejí odborní lektori z oblasti zdravotnictví, psychologie a pedagogiky. Druhý den je sestaven z příspěvků z řad samotných účastníků a tato část semináře slouží ke sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe zejména při trénování paměti seniorů. Seminář je formou kontinuálního vzdělávání trenérů paměti a je ohodnocen dle vnitřního kreditního systému České společnosti pro trénování paměti a mozkový jogging. Dílna měla proběhnout v dubnu 2021 v Obecní knihovně v Ratiškovcích, ale z důvodu uzavření knihoven musela být přesunuta na jiný termín, a to na září. Tehdy jsme se konečně po dlouhé době sešli naživo.

Projekt byl realizován s finanční podporou Ministerstva kultury ČR a SKIP. Akce se konala za podpory České společnosti pro trénování paměti a mozkový jogging. Dílny se zúčastnilo 24 knihovníků – trenérů paměti; tři původně přihlášení se museli na poslední chvíli ze zdravotních důvodů odhlásit. Na dílnu jsme se všichni velice těšili, zvláště proto, že v roce 2020 musela být přesunuta do online prostředí. Výměna zkušeností, setkání, povídání, nové zážitky – to vše je naživo mnohem barevnější a přínosnější.

Sekce veřejných knihoven

Sekce veřejných knihoven SKIP (<https://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce/sekce-verejnych-knihoven>) vznikla v roce 1994. Jejím úkolem je aktivní podíl na řešení aktuálních problémů profese, prosazování významné role veřejných knihoven v občanské společnosti i spolupráce při rozvíjení práce malých knihoven.

V roce 2021 činnost sekce výrazně ovlivnila pandemie koronaviru, který se promítla do celého spektra činnosti knihoven a knihovníků.

Ve dnech 16.–17. září proběhl XVII. ročník semináře Co venkovské knihovny umějí a mohou, který je úzce spjat s celostátní soutěží Knihovna roku. Pořadatelkou se stala Místní knihovna Větrný Jeníkov ve spolupráci s Krajskou knihovnou Vysočiny. Odborný program vycházel ze současné knihovnické koncepce, nabídl nové služby (např. DNNT, tj. díla nedostupná na trhu), rozebíral úspěšnost získávání grantů a soustředil se na příklady dobré praxe z malých knihoven.

Seminář je určen především menším knihovnám v obcích do 7 500 obyvatel. Cílem je vzájemně sdílet příklady dobré praxe, načerpat nové informace z oboru knihovnictví a dozvědět se, jak vylepšit stávající služby a jak z knihovny vytvořit centrum kultury a občanského vzdělávání.

Ve dnech 12.–13. října se v Městské knihovně Písek uskutečnil workshop pro metodiky nazvaný Metodik on-line. Dvoudenní maraton příspěvků zahájil ředitel hostitelské knihovny Mgr. Roman Dub, který se stal v rámci následné exkurze zasvěceným průvodcem po knihovně. Téma reflektovala aktuální dění v oboru. S díly nedostupnými na trhu přítomné seznámil PhDr. Vít Richter, Mgr. Lenka Dostálová připravila za Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven prezentaci s příklady úspěšných rekonstrukcí knihoven s názvem Jak postavit dobrou knihovnu. Za Národní knihovnu ČR představila příručku Knihovna v obci a stáže pro zřizovatele PhDr. Marie Šedá. Mgr. et Mgr. Monika Kratochvílová informovala o službách knihoven v době pandemie v Jihomoravském kraji. RNDr. Lenka Prucková seznámila metodiky s novými podmínkami dotačního titulu Knihovna 21. století. Nástroje pro videokonference představila Mgr. Michaela Mrázová z Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě.

Dne 27. října 2021 v Národní technické knihovně v Praze proběhla Knihovnická dílna. Zaměřena byla na informace pro malé městské knihovny – umožnila setkání s novým ředitelem Národní knihovny ČR, který nastínil priority své knihovny a zároveň základní body spolupráce s veřejnými knihovnami, seznámila s novými službami (Knihovny.cz, Získej či DNNT), představila dvě poslední Knihovny roku a příklady dobré praxe v oblasti spolupráce s MAS (místními akčními skupinami) a MAP (místními akčními plány rozvoje vzdělávání).

Dne 2. listopadu se v Knihovně Jiřího Mahena v Brně (ve spolupráci se Zaměstnavatelskou sekcí SKIP a Národní knihovnou ČR) uskutečnil motivační seminář Jak v knihovnách budovat a úspěšně provozovat maker space a jak uspět se žádostí o dotaci ve VISK 3. Měl za úkol povzbudit knihovny a jejich zřizovatele k práci s novými technologiemi, ukázat, že tyto aktivity do knihovny patří a není třeba se jich bát. Byl uspořádán jako jedna z aktivit podporující naplňování Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030 v rámci cílů v oblasti II Akce a programy, konkrétně pak priority 42 – Podporovat vznik laboratoří pro práci s novými technologiemi.

Sekce vzdělávání

Rok 2021 byl opět celý poznamenán nepříznivou epidemickou situací a tato skutečnost se odrazila i v realizaci vzdělávacích aktivit. Některé kurzy se uskutečnily pouze online a některé musely být zrušeny. Knihovny také Ministerstvu kultury ČR vracely část dotačních prostředků poskytnutých z programu VISK 2 a průběžně žádaly o změnu způsobu realizace vzdělávacích aktivit – nahrazení prezenční formy formou online.

Členové Sekce vzdělávání (<https://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce/sekce-vzdelavani>) se v roce 2021 setkali na dvou jednáních. První se uskutečnilo 24. března online a proběhla na něm diskuse o návrzích na změnu programu VISK 2. Druhé jednání členů Sekce vzdělávání se již uskutečnilo prezenční formou, a to 3. listopadu. Na programu jednání byly připomínky k návrhu Koncepce celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven na období 2022–2027, prezentace Průzkumu mzdové, věkové a vzdělanostní struktury pracovníků knihoven a návrhy na změny v Národní soustavě kvalifikací.

Vznikl Národní pedagogický institut (NPI) a proběhlo setkání s vedoucí oddělení kariérového poradenství a dalšího vzdělávání Ing. Petrou Sukovou. Byly připraveny návrhy na nové typové pozice, vznikla pracovní skupina ze zástupců knihoven, která vstoupila v jednání s NPI. Skupina pracovala ve složení PhDr. Zuzana Hájková, PhDr. Hanuš Hemola, Mgr. Zlata Houšková, Mgr. Roman Giebisch, Ph.D., Ing. Radomíra Kodetová, Mgr. Eva Svobodová, Ing. Jana Obstová, PhDr. Šárka Kašpárková, Mgr. Gabriela Jarkulišová, Bc. Lukáš Dlabač, PhDr. et Mgr. Jana Huňová, Mgr. Adéla Dilhofová, Ing. Dana Smetanová a PhDr. Miloslava Faitová a připravila aktualizace a revize typových knihovnických pozic na středoškolské úrovni. Práce probíhaly celý rok ve spolupráci s pracovníky NPI, koncem roku byly revize předány pracovníkům Ministerstva kultury a čekají na schválení pracovníky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Zároveň pracovní skupina vyjádřila svůj zájem spolupracovat na revizích a aktualizacích vyšších typových pozic v rámci Národní soustavy kvalifikací.

Členové Sekce vzdělávání SKIP spolupracovali na aktualizaci Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků, která doposud nebyla schválena Ústřední knihovnickou radou. V roce 2021 se podařilo zaktualizovat stránky sekce (především kontakty na členy sekce). Kromě společných jednání a plnění výše zmíněných úkolů se sekce vzdělávání podílela na konkrétních vzdělávacích i dalších aktivitách, její členové byli v častém elektronickém i telefonickém kontaktu.

V roce 2021 bylo v rámci programu VISK 2 v 36 kurzech základů informační/počítačové gramotnosti odučeno celkem 193 hodin a ve 112 kurzech expertních 865 hodin. Pro srovnání uvádíme čísla z roku 2020, kdy bylo v 18 kurzech základů informační/počítačové gramotnosti odučeno celkem 105 hodin a v 90 kurzech expertních 577 hodin. Značné navýšení počtu kurzů i vyučovacích hodin oproti předchozímu období bylo způsobeno vyšší poptávkou po online kurzech. Kurzy probíhaly s výjimkou Havířova a Tišnova v krajských knihovnách (Karlovy Vary, Pardubice, Havlíčkův Brod, Zlín, Liberec, Ostrava, Praha, Hradec Králové, Kladno, Plzeň, Ústí nad Labem, České Budějovice a Olomouc).

Zaměstnavatelská sekce

Posláním Zaměstnavatelská sekce SKIP (<https://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce/zamestnavatelska-sekce>) je poskytovat odborné zázemí, přispívat ke sdílení znalostí a nabízet možnost rozvoje kompetencí především managementu a dalších odborných pozic v knihovnách všech velikostí. V roce 2022 musela být část aktivit přenesena do online prostoru. To na jedné straně neumožnilo velmi důležité osobní setkávání, při kterém probíhají neformální konzultace, výměna zkušeností i rozvíjení vzájemných osobních kontaktů. Na straně druhé webináře umožňují zapojení většího počtu účastníků. V roce 2021 proběhly dvě klíčové aktivity – semináře Personální management a Jak v knihovnách budovat a úspěšně provozovat maker space a jak uspět se žádostí o dotace VISK 3.

Dvoudenní seminář Personální management, který se uskutečnil ve dnech 8.–9. června v Knihovně Jiřího Mahena v Brně, byl původně plánován jako fyzické setkání. Nakonec byla ale zvolena forma webináře. Celý první den semináře byl opět věnován tematice zákoníku práce v podání zkušeného lektora JUDr. Miloš Hejmaly, specialisty na pracovní právo. Druhý den se opíral o praktické zkušenosti personalistů či vedoucích pracovníků.

Přednášejícími v bloku Personální management v praxi byli Bc. Jitka Kotisová, metodička HR v Knihovně Jiřího Mahena v Brně, Mgr. Miroslava Sabelová, ředitelka Knihovna města Ostravy, a Ing. Richard Ščerba, MBA, ředitel Odboru personálního a mezd Národní knihovny ČR.

Velkým přínosem pro účastníky bylo, že přednášející se podělili nejen o své zkušenosti, ale poskytli také vzorové dokumenty z personalistické praxe. Probírány byly okruhy základní pracovněprávní dokumentace (co vše je potřebné mít v každé organizaci), home office z pohledu zaměstnavatele (náklady, bezpečnost, dopady na styl a obsah práce či na psychiku zaměstnanců), funkční popis pracovního místa (tvorba dokumentu, analýza činností, základní požadavky a postupy práce každého člena týmu, vazby na navazující pozice a požadované kompetence zaměstnance).

Program moderovala Ing. Libuše Nivnická, ředitelka Knihovny Jiřího Mahena v Brně.

Vzhledem k tomu, že se díky konání akce online přihlásilo více účastníků, a tedy byl vybrán větší objem vloženého, mohla být na podzim platícím účastníkům nabídnuta bonusová online přednáška v podání fundované agentury Business Success. Dne 25. listopadu se konal webinář Práce s týmem, na němž přednášel Ing. Rastislav Zachar. Akce se setkala s velmi pozitivním ohlasem. Druhou velkou akcí, na které se podílela Zaměstnavatelská sekce, byl seminář Jak v knihovnách budovat a úspěšně provozovat maker space a jak uspět se žádostí o dotace ve VSK 3 (bližší informace jsou k dispozici v kap. Sekce veřejných knihoven).

ČINNOST REGIONÁLNÍCH ORGANIZACÍ

Praha

Činnost pražské organizace SKIP (<https://www.skipcr.cz/regiony/01-praha>) byla v roce 2021 (stejně jako v roce 2020) významně ovlivněna pandemií covidu-19.

V lednu proběhly dva webináře zaměřené na udržitelnost – 12. ledna to byl webinář Jak na environmentální akce pro děti v knihovně? (<https://youtu.be/25hngpRr92w>) a 19. ledna webinář Udržitelnost v praxi (<https://youtu.be/IYHjsVbtgsg>). Vznikl také podcast k tématu udržitelnosti Environmentální literatura pro knihovny (<https://soundcloud.com/skippraha/environmetalni-literatura-pro-knihovny>).

Dne 28. dubna jsme jako náhradu za tradiční regionální valnou hromadu uspořádali jarní online setkání členů pražské organizace SKIP (<https://youtu.be/pBdNVONB9fQ>). Odborný program byl zaměřen na zkušenosti knihoven s bezkontaktním půjčováním.

Ve dnech 3.–5. srpna proběhlo (ve fyzické podobě) 17. Celostátní setkání knihovnických seniorů. Zúčastnilo se jej přibližně 25 seniorů. V Klementinu je přivítali generální ředitel Mgr. Tomáš Foltýn a předsedkyně pražské organizace SKIP Mgr. Lenka Maixnerová. Po krátkém občerstvení následoval odjezd do nové pobočky Městské knihovny v Praze – Jezerka. Po exkurzi se účastníci vrátili do Klementina, kde probíhal společenský večer spojený s prohlídkou barokní knihovny a dalších historických prostor. Druhý den navštívili specializovanou knihovnu Národního technického muzea a prohlédli si také celé muzeum a poté se přesunuli do sousedního Národního zemědělského muzea. Odborný program v Klementinu zajistili ředitel Knihovnického institutu PhDr. Vít Richter, předseda SKIP Mgr. Roman Giebisch, Ph.D., a generální ředitel Mgr. Tomáš Foltýn. Večer pokračovalo společenské setkání v pivnici U Fleků. Třetí den jsme navštívili krásnou Knihovnu Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na závěr Galerii Rudolfinum.

Dne 10. listopadu proběhl v rámci cyklu Informační technologie v knihovnách webinář Otevřená data v knihovnictví (https://youtu.be/mrPBsD_sXQw). Zúčastnilo se jej přes 110 zájemců o danou problematiku.

Vedle odborných knihovnických akcí jsme připravili i tři akce, na nichž jsme se věnovali problematice duševního i fyzického zdraví – 21. května webinář Jak nevypustit duši – metody a techniky psychohygieny, 21. června v Pedagogické knihovně J. A. Komenského seminář Trénink paměti a 20. října v Klementinu Dílničku pro oči a péče o zrak.

Od 15. března do 30. června probíhala výzva Pražský SKIP cvičí!, v němž mohli členové pražské organizace SKIP každý den vyplňovat údaje o tom, jak dlouho cvičili a čemu se konkrétně věnovali. Celkový počet účastníků dosáhl 23, vyplněno bylo 820 formulářů a celkový čas věnovaný pohybu dosáhl 1 398 hodin, 57 minut a 19 sekund. Pro všechny účastníky výzvy byla na 14. září připravena speciální vycházka Spořilovem s výkladem členky výboru PhDr. Marcely Buřilové. Po vycházce následovalo slavnostní předání zarámovaných diplomů.

Od 1. července do 30. září se členové pražské organizace SKIP a jejich rodinní příslušníci mohli zapojit do výzvy Pražský SKIP čte! Výzvu vzalo za svou celkem osm týmů s deseti členy. Společně se nám podařilo pokořit magickou hranici deseti tisíc přečtených stránek.

Dne 9. prosince jsme uspořádali online vánoční setkání (<https://youtu.be/6s5xBZZiN0s>), na němž proběhlo i předání ceny Pražská knihovnice / Pražský knihovník. Cenu obdržela PhDr. Květa Hartmanová.

Středočeský region

Výbor Středočeského regionu SKIP (<https://www.skipcr.cz/regiony/02-stredocesky-region>) se v roce 2021 sešel celkem čtyřikrát. Tři setkání proběhla online a jedno setkání regionálního výboru proběhlo v Knihovně J. A. Komenského v Praze. Mezi členkami regionálního výboru probíhá komunikace prostřednictvím e-mailu. Regionální výbor pravidelně informuje své členy prostřednictvím středočeské elektronické konference.

Zástupkyní za středočeský SKIP ve výkonném výboru je Blanka Tauberová z Městské knihovny Sedlčany. Mgr. Věra Krajíčková z Knihovny Eduarda Petišky v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, která se zároveň podílí na činnosti naší sekce Pavučina sdílení, je zástupkyní za Středočeský kraj v dozorčí komisi celostátního SKIP. Zástupkyní v Sekci veřejných knihoven za náš regionální výbor je Blanka Tauberová. Komisařkou v krajské komisi soutěže Vesnice roku za Středočeský kraj byla v roce 2021 Mgr. Gabriela Jarkulišová z Městské knihovny Kutná Hora.

Celý rok 2021 se opět nesl v duchu pandemie koronaviru. Od počátku roku jsme víceméně nic neplánovali s tím, že uvidíme, jak se bude situace ohledně pandemie vyvíjet. Museli jsme zrušit každoroční SKIPování s již tradičním vyhlášením středočeské ceny Papilio/Pupa Bibliothecalis. Dále neproběhla ani akce CK Bibliotour, kdy se snažíme našim členům ukázat knihovny v jiných regionech Čech a Moravy. Vzhledem k přesunutí celostátních akcí na podzim jsme také zrušili plánovanou přednášku v rámci sekce Pavučina sdílení. Nakonec se nám podařilo uskutečnit alespoň exkurzi v rámci akce Vymazlený konec roku, kdy jsme se sešli 26. listopadu v Praze a prohlédli si Židovské Město.

V desátém ročníku knihovnické kampaně Čtenář roku se hledal nejlepší e-čtenář. Hlavním kritériem hodnocení byl celkový počet vypůjčených e-knih. Nejlepším e-čtenářem roku 2021 ve Středočeském kraji se stala paní Alena Filikarová, čtenářka Městské knihovny Nymburk. Přečetla

58 elektronických knih a patří k aktivním čtenářkám, k četbě vede i své dcery a pravidelně se zapojuje do dění nymburské knihovny.

Předsedkyní středočeského Klubka je Michaela Baštecká z Knihovny Eduarda Petišky. Vzhledem k celostátní situaci neproběhlo žádné plánované setkání Klubka, pouze došlo k setkání několika členek v rámci oslav 100. výročí založení Městské knihovny v Čelákovících a Knihovny Eduarda Petišky.

Úspěšným počinem roku 2021 byla online konference Čtení je nuda?, kterou 29. dubna pořádala Knihovna Eduarda Petišky ve spolupráci s MAS Střední Polabí.

Jihočeský region

V roce 2021 byla činnost jihočeské organizace SKIP (<https://www.skipcr.cz/regiony/03-jihocesky-region>) z důvodu protiepidemických opatření utlumena. Na březen 2021 jsem měli naplánováno vyhodnocení aktivních knihovnic za rok 2020 a udělení titulu Jihočeský knihovník 2020; to ale muselo být odloženo. Další akcí, která se neuskutečnila v pravidelném termínu, byl zájezd po knihovnách; zájezd na Zlínsko se uskutečnil až v říjnu 2021.

Ve dnech 10.–11. září přes všechny komplikace proběhl už 28. ročník Malého podzimního setkání jihočeských knihovníků a jejich příznivců. Naším hostitelem se stala Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích; také proto, že byla otevřena přístavba knihovny v ulici Lidická, kterou jsme měli možnost si prohlédnout. Na programu jsme měli také již tradiční předání spolkového praporu z knihovny v Písku do českobudějovické knihovny, kde bude celý rok až do dalšího setkání.

Dalším bodem bylo předání ocenění Jihočeské knihovnice roku 2020. Nominována byla knihovnice Libuše Vontorová z Knihovny městyse Besednice. Tato knihovnice mimo pravidelnou výpůjční činnost knihovny, kterou má dvakrát v týdnu, provozuje v knihovně i malé informační centrum. Prodává zde turistické známky, vizitky, pohledy a jiné propagační materiály. Pořádá řadu akcí pro návštěvníky všech věkových kategorií, například různé cestovatelské besedy, besedy s historikem o lokální historii, se spisovateli, pořádá tvůrčí díly, trénování paměti apod. Pro děti pravidelně zajišťuje besedy se spisovateli, Noc s Andersenem či pasování prvňáčků na čtenáře.

Společné setkání starostů a knihovníků bylo naplánováno na červenec 2020 do Jarošova nad Nežárkou, ale vzhledem k situaci bylo nakonec zrušeno a uskutečnili jsme ho v roce 2021 ve dnech 2.–3. září pod názvem Komenského škola hrou ve škole i v knihovně. Na programu jsme měli přednášky Knihozroutem od malička (Městská knihovna v Milevsku), Vzdělávejme společně (Městská knihovna Prachatice), Trénování paměti – hrátky s pamětí v každém věku (Pravdova knihovna Jarošov nad Nežárkou, Obecní knihovna Benešov nad Černou), Knihovnické aktivity fungují online a Knihovna v obci – metodický materiál (obojí Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích). Večer byla na programu neformální diskuse se starosty a knihovnicemi. Druhý den jsme se věnovali historii a současnosti Jarošova nad Nežárkou a možnosti financování vybavení malých knihoven ze strany MAS a rovněž jsme navštívili soukromou mlékárnu. Po poledni jsme setkání ukončili a spěchali na spojení na cestu domů.

Plzeňský region

Činnost Plzeňského regionu SKIP (<https://www.skipcr.cz/regiony/04-plzensky-region>) byla v průběhu roku 2021 velmi zásadně omezena vlivem vládních protiepidemických opatření. V období mírného zlepšení podmínek se podařilo několik akcí uskutečnit.

Regionální výbor SKIP projednal a schválil nominace do knihovnických soutěží. Na ocenění Knihovna roku navrhl Obecní knihovnu Mlečice (okres Rokycany) a jako Městskou knihovnu roku Městskou knihovnu ve Spáleném Poříčí (okres Plzeň-jih). Obě nominace byly bohužel řešeny v časové tísní. Pro úspěšnou reprezentaci kraje je žádoucí věnovat přípravě soutěžících knihoven dlouhodobou pozornost.

Dne 10. července proběhl workshop Cínovaný šperk, který inicioval a připravil Klub tvořivých knihovníků SKIP pod záštitou Knihovny města Plzně a Plzeňského regionu SKIP. Workshop se uskutečnil v prostorách Hobby Kohout v Plzni-Božkově a vedla jej výtvarnice Lenka Kohoutová.

Pro zájemce o účast na mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy v Praze jsme na 23. září připravili společný autobusový zájezd. Tentokrát byla celková účast slabší, zřejmě kvůli obavám z rizik hromadné akce, ale i z nutnosti zajistit chod služeb v knihovnách. Hlavním hostem byla Francie se zajímavou přehlídkou titulů včetně děl Milana Kundery a Lenky Horňákové-Civade.

Seminář Literární Šumava v obvyklém a naplánovaném květnovém termínu nebylo možné realizovat. S majiteli penzionu se nám podařilo vyjednat ubytování v náhradním termínu na konci září a postupně jsme celý program po domluvě s lektory a spolupracujícími organizacemi jen s minimálními úpravami časově posunuli. 25. ročník semináře Literární Šumava se tedy uskutečnil ve dnech 30. září – 2. října v Úborsku u Nýrska. Ústředním tématem byla pohádková Šumava. Na besedu jsme pozvali spisovatele Hynka Klimka, autora řady knížek pro děti, pohádkově krásné šumavské scenérie nám představil profesionální průvodce, fotograf a spisovatel Josef Pecka a přijel mezi nás i principál plzeňského muzea strašidel, pohádkář a divadelník Zdeněk Zajíček. Všichni navíc přivezli i své knížky, takže se málokdo vracel s prázdnou. Hudebně-literární večer pro nás připravil Kamil Pešťák s přáteli. Součástí programu byly exkurze v městských knihovnách v Nýrsku a v Železné Rudě, navštívili jsme Muzeum Královského hvozdu v Nýrsku a Muzeum šumavského pivovarnictví ve zrekonstruované tvrzi v Dešenících. Zsvěceným průvodcem po okolí Nýrska nám byl archivář klatovského muzea dr. Hostaše Jan Jiráček. Připravil si pro nás přednášku o historii místního pivovarnictví a pohostinství a byl i naším zsvěceným průvodcem při vyjíždce po okolí Nýrska. Cestou nás upozorňoval na řadu zajímavých míst v obcích Hamry a Hojsova Stráž. Závěr semináře patřil návštěvě pohádkového záměčku v německém Lambachu.

Drsný Sever

V důsledku trvající pandemie byla většina aktivit regionu Drsný Sever (<https://www.skipcr.cz/regiony/06-drsny-sever>) přenesena do online prostředí.

V rámci cyklu Knihovnici Drsného Severu se vzdělávají v roce 2021 proběhlo pět online seminářů (Předčtenářská gramotnost, Já se z toho zblázním – jsem ředitelem knihovny, Mezi mlýnskými

kameny, Ona ta poezie nikoho nezabije a Současná česká literatura) a tři semináře naživo (Zvláštnosti při výuce seniorů, Praktické právo v knihovnách a Amerika se stěhuje na Drsný Sever). Cílem semináře Předčtenářská gramotnost, který vedla Mgr. Marika Zadembská, bylo posílit čtenářské aktivity pro rodiče předškolních dětí. Zúčastnili se jej knihovnice a knihovníci z celé ČR i ze zahraničí.

Interaktivní seminář Já se z toho zblázním – jsem ředitelem knihovny si kladl za cíl posílit manažerské dovednosti ředitelů a ředitelek knihoven; střednímu managementu knihoven byl určen seminář Mezi mlýnskými kameny. Obě vzdělávací akce vedl Mgr. Karel Opravil.

Na semináři Ona ta poezie nikoho nezabije mladý básník Vít Malota zmapoval současnou českou poezii a nejnovější české beletrii se v rámci semináře Současná česká literatura věnoval literární kritik Mgr. Radim Kopáč.

Pro lektory, kteří v knihovnách pracují se seniory, především v rámci univerzity třetího věku, byl určen seminář Zvláštnosti při výuce seniorů, který vedla Olga Svobodová.

Na aktuálně pracovněprávní problematiku byl zaměřen seminář Ing. Richarda Ščerby, MBA, pro vedoucí pracovníky knihoven nazvaný Praktické právo v knihovnách.

Na semináři Amerika se stěhuje na Drsný Sever lektorka Mgr. Anne Heaton Petrak představila American Library (Americkou knihovnu) jako nové oddělení Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem.

Liberecký region

Plán aktivit Libereckého regionu SKIP (<https://www.skipcr.cz/regiony/07-liberecky-region>) pro rok 2021 vycházel z omezení, jež byla přijata z důvodu epidemické situace. Přestože nám přetrvávající nepříznivá epidemická situace nedovolila realizovat celou řadu v knihovnách dříve běžných projektů a akcí, dokázaly knihovny více či méně zareagovat na nastalou situaci a i v těchto složitých podmínkách hledat cesty a způsoby, jak neztratit kontakty, jak usilovat o čtenáře, jak využít změněných podmínek pro další působení, případně i rozvoj. Řada aktivit knihoven se přesunula do online prostoru a nejinak tomu bylo i v případě činnosti regionálního výboru a regionální organizace SKIP Libereckého kraje. Z některých námi naplánovaných akcí bohužel opravdu sešlo, ale některé se podařilo realizovat v plném rozsahu.

Regionální organizace SKIP Libereckého kraje se připojila ke kampani Březen – měsíc čtenářů vyhlášením Čtenáře roku 2021, který se vybíral mezi aktivními uživateli e-výpůjček. E-knihy půjčuje v Libereckém kraji pouze třináct knihoven, z nichž sedm (Městská knihovna Česká Lípa, Městská

knihovna Jablonec nad Nisou, Krajská vědecká knihovna v Liberci, Městská knihovna v Semilech, Městská knihovna a informační centrum Smržovka, Městská knihovna Turnov a Městská knihovna Železný Brod) nominovalo svého kandidáta do krajské soutěže. Vyhlášení krajského kola se vzhledem k protiepidemickým opatřením konalo 24. března online na platformě Zoom, kam byli přizváni všichni nominovaní čtenáři. Hosty setkání byli rovněž kolegové a kolegyně ze všech zúčastněných knihoven. Pozvání přijala také Ing. Květa Vinklátová, náměstkyně hejtmana Libereckého kraje pro řízení resortu kultury, památkové péče a cestovního ruchu. Čtenářem roku 2021 Libereckého kraje byla v závěru setkání vyhlášena paní Hana Vondráková, kterou nominovala Krajská vědecká knihovna v Liberci. Paní Hana Vondráková si v roce 2020 vypůjčila úctyhodných 61 e-knih a zajímavostí a o dnešní době hodně vypovídající je skutečnost, že žije ve Velkém Beranově na Jihlavsku a uživatelkou liberecké knihovny se stala díky nyní velmi využívané vzdálené registraci. Všem účastníkům krajského kola byl zaslán diplom a dárkové předměty věnované Libereckým krajem, Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci i regionální organizací SKIP Libereckého kraje. Ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou uspořádal regionální výbor SKIP Libereckého kraje seminář Knihovny online aneb služby knihoven (nejen) v dobách pandemie. Seminář se uskutečnil online na platformě Zoom a tuto možnost prohloubit si své odborné znalosti využilo na čtyři desítky účastníků z knihoven Libereckého kraje. Výborně podaná a komplexní prezentace Centrálního portálu knihoven PhDr. Ivou Zadražilovou a PhDr. Martinem Krčálem z Moravské zemské knihovny v Brně s navazující diskusí o dalších souvislostech tohoto tématu přinesla řadu podnětných informací, které mohou knihovny využít ve své činnosti, při propagaci knihoven a četby i v samotné práci se čtenářem.

Východočeský region

V celostátní knihovnické kampani Čtenář roku jsme i ve Východočeském regionu SKIP (<https://www.skipcr.cz/regiony/08-vychodocesky-region>) hledali největší e-čtenáře v našich knihovnách. Hlavním kritériem hodnocení byl celkový počet vypůjčených e-knih za rok 2020. Vítězkami se ve SKIP 08 Východní Čechy staly Ing. Marie Pražáková z Královéhradeckého kraje (nominovala ji Knihovna města Hradce Králové; za rok 2020 přečetla 52 e-knih) a Jitka Janečková z Pardubického kraje (nominovala ji Městská knihovna Sezemice; za rok 2020 přečetla 23 e-knih). Seniorka, která se naučila používat tuto službu pro sebe i svého manžela, propaguje půjčování e-knih i ve svém okolí. Přednáška Míly Lince o fantasy a sci-fi literatuře, kterou organizovalo východočeské klubko, se uskutečnila online 13. dubna.

Minisetkání osmi seniorů proběhlo 3. června v Hradci Králové. 15. června vyrazilo 22 východočeských seniorů na exkurzi do Místní knihovny Častolovice. 27. srpna absolvovalo 18 seniorů exkurzi v knihovně a v muzeu v Chlumci nad Cidlinou.

Dne 28. srpna proběhlo v Jičíně seniorské setkání bývalých knihovnic okresu. Tradiční setkání bylo naplánováno tak, aby účastníci mohli navštívit i odpolední Letní jarmark na zahradě jičínské knihovny. Exkurzi v nové knihovně v Rychnově nad Kněžnou senioři absolvovali již v roce 2020. Protože se však tehdy nemohli zúčastnit všichni, proběhla pro tyto zájemce 30. srpna další exkurze.

Ve dnech 7. 9. září proběhla v rámci festivalu Jičín – město pohádky knihovnická dílna s mottem Voda voděnka. Dvacátého čtvrtého ročníku dílny se zúčastnilo 52 knihovnic dětských oddělení knihoven z celé republiky. Ze zpětné vazby vyplývá potřebnost takových setkání a také chvála na výběr programu. Kolegyně se seznámily s novými trendy, popř. upevnily své znalosti v oblasti práce s dětskou literaturou a dětským čtenářem. Veškerý program byl koncipován tak, aby vše bylo možno využít v praxi.

Dne 23. září seniorská sekce uspořádala setkání s lektorkou jógy smíchu Ing. Dášou Rýdlovou. Odpoledne se třináct účastníků věnovalo haiku. 13. října proběhl zájezd seniorské sekce do Červeného Kostelce, který nesl název Po stopách názvu Městské knihovny Břetislava Kafky. 27. října se konala tradiční knihovnická bábovka, tj. setkání seniorské sekce v Knihovně města Hradce Králové. Třináct účastníků si sdílelo své zážitky z četby, cestování, vyměnili si tipy na knihy, akce a zajímavé aktivity.

Kvůli personálním změnám nepokračuje projekt Seznamy dětské literatury. Projekt Lovci perel (<https://www.lovciperel.cz/>) naopak pokračuje. K dispozici je cca 3 500 perlorodek (dětských knih). V roce 2021 bylo zapojeno 279 knihoven a 138 škol.

Dále SKIP 08 Východní Čechy spolupracuje s krajskými knihovnami regionu při oceňování knihovníků. 13. října byli slavnostně oceněni nejlepší knihovníci Královéhradeckého kraje, 30. listopadu pak nejlepší knihovníci Kraje Vysočina.

Region Velká Morava

Uplynul další rok, během něhož se společnost vyrovnávala s celosvětovou pandemickou situací. Spolková činnost v regionu Velká Morava (<https://www.skipcr.cz/regiony/09-region-velka-morava>) se však nezastavila, jen se proměnila a odehrávala se online. O to více vzrostlo vědomí, že osobních setkání jsou nenahraditelná.

Rok 2021 nám přinesl radosti, ale i ztráty. Chceme proto hned v úvodu vzdát i touto cestou čest naší milé kolegyni Mgr. Janě Nejezchlebové, která nás na sklonku roku nečekaně opustila. Byla dlouholetou členkou SKIP a členkou výboru SKIP Velká Morava. Byla také držitelkou našeho ocenění Velkomoravský knihovník. Byla nesmírně pracovitá, moudrá a laskavá. Působila křehce, ale byla neuvěřitelně silná a tak si ji budeme i pamatovat.

Zatímco naše spolkové aktivity se odehrávaly převážně online, velmi realisticky a dramaticky zasáhl náš region také přírodní živěl. Tornádo se přehnalo přes Hrušky, Moravskou Novou Ves a Lužici; částečně zasáhlo také Břeclav a Hodonín. Zde jsme okamžitě reagovali s nabídkou pomoci i za SKIP Velká Morava, která následně vyústila i v konkrétní dar pro knihovnu Hrušky. Místní knihovna Hrušky byla následkem tornáda, které jižní Moravu postihlo 24. června, částečně zatopena. V důsledku této živelné katastrofy, jež částečně poškodila střechu, bylo nutné vystěhovat knihy, z nichž některé byly určeny z důvodu poškození k vyřazení, a knihovnu vymalovat. Předsednictvo regionálního výboru SKIP Velká Morava na svém zájmovém jednání rozhodlo o poskytnutí jednorázového daru Místní knihovně Hrušky ve výši 10 000 Kč na obnovu knihovny poničené tornádem a současně předání knižních poukázek ve výši 4 000 Kč na obnovu knihovního fondu.

K 31. prosinci měl region 202 institucionálních členů a 135 členů individuálních. Oproti předchozímu počet členů opět vzrostl a to celkem o deset. Patříme tedy stále k regionům s největší členskou základnou a jsme přesvědčeni, že zájem o členství roste díky tomu, že SKIP a náš region nabízí řadu projektů včetně finanční podpory, které jsou pro knihovny významné a bez nichž by v některé aktivitu nedokázaly samy realizovat. Členská základna je pravidelně aktualizována na schůzích výboru, které se v uplynulém roce konaly většinou online.

V regionu působí Regionální klubko Zlínský kraj (<https://www.kfbz.cz/klub-detskych-knihoven-zlinskeho-kraje>); jeho předsedkyní je Hana Hanáčková z Knihovny Bedřicha Beneše Buchlova a Regionální klubko Jižní Morava (jeho předsedkyní je Mgr. Helena Hubatková Selucká z Knihovny Jiřího Mahena v Brně). S finanční podporou SKIP pokračovalo vydávání elektronického časopisu Impulsy, který vzniká pod křídly Centra dětského čtenářství při Knihovně Jiřího Mahena v Brně (<https://impulsy.kjm.cz/>). V roce 2021 bylo jedno číslo věnováno také tematice knihoven jako bran k integraci cizinců.

Region Moravskoslezského a Olomouckého kraje

V Regionu Moravskoslezského a Olomouckého kraje (<https://www.skipcr.cz/regiony/10-region-moravskoslezskeho-olomouckeho-kraje>), konkrétně v Městské knihovně v Přerově, proběhl dne 10. listopadu proběhl seminář Současná literatura pro děti a mládež a její vliv na rozvoj čtenářství X. Akce se konala ve spolupráci s hostitelskou knihovnou a s Muzeem Komenského v Přerově. Finančně ji podpořil SKIP a Ministerstvo kultury ČR.

Zazněly na ní přednášky Jsme tu pro vás od roku 2600 př. n. l. – ve fikci i realitě. Knihovny a knihovníci jako hrdinové příběhů (Mgr. Markéta Straková, Ph.D., Muzeum Komenského v Přerově), Příběhy, které pomáhají překonávat handicap (Mgr. Pavlína Lišovská, Knihovna Jiřího Mahena v Brně) a Úvod do biblioterapie a její využití v praxi (Marcela Kořínková, Knihovna Kroměřížska).

Desátý ročník semináře Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství se po online verzi v roce 2020 opět uskutečnil tradiční prezenční formou. Zúčastnilo se ho celkem 54 knihovníků (včetně tří přednášejících), z nichž většinu tvořili účastníci z nejrůznějších koutů Moravy. Knihovníci ocenili zejména různorodost příspěvků, díky které si mohli odnést užitečné rady, tipy a informace přímo využitelné v knihovnické praxi. Stejně jako v předchozích letech byl i v roce 2021 vydán sborník obsahující příspěvky přednášejících, který dostali všichni účastníci semináře.

Dne 19. března se uskutečnil online seminář Haló, slyšíte mě? Vidíme se? Tady Knihovna! Téma přilákalo 100 účastníků. Cílem semináře bylo motivovat knihovníky pro opětovné nastartování spolupráce mezi knihovnami a školami, odbourat pocit obav a nejistoty a menším knihovnám ukázat jednoduché nástroje pro online přenosy. Nechyběly ani příklady dobré praxe knihoven, které mají na tomto poli již zkušenosti. Velmi důležitá byla i zpětná vazba od učitelů. Závěr setkání byl věnován diskusi a zodpovídání dotazů. Příspěvek Mgr. Mariky Zadembské a Bc. Hany Pietroé Jak začal Třinec byl zaměřen na praktické tipy a rady, jak začít s online programy pro školy, jak navázat spolupráci se školami a jaké technické zázemí je pro tyto aktivity třeba. Pedagogy v příspěvku Pohled z druhé strany reprezentovala Veronika Dittrichová (Čtenářská škola Koperníkova, Třinec). Díky online přenosu došlo i k setkání s Mgr. Michaelou Sehnalovou z Knihovny Václava

Čtvrťka v Jičíně, která prezentovala zkušenosti ze své knihovny. O praktické rady a zkušenosti se podělil i Tomáš Ocásek z Knihovny Bílovec. Pod vedením Bc. Marie Gorylové proběhla také praktická ukázka knihovnické lekce Čtenářské setkání v Knihovně Třinec. Rozbor knihovnické lekce (pohled ze strany učitelů) provedla Mgr. Simona Lačíková ze ZŠ Vendryně.

Karlovarský region

Činnost Karlovarského regionu SKIP (<https://www.skipcr.cz/regiony/11-karlovarsky-region>) byla v roce 2021 poznamenána pandemií koronaviru. Knihovny se musely zaměřit hlavně na online akce (např. vyrábění pro děti i dospělé, předčítání nebo přednášky), které prezentovaly na svých webových stránkách a sociálních sítích (především na facebooku).

Členové regionálního výboru SKIP se osobně sešli v červnu 2021 v Krajské knihovně v Karlových Varech, jinak veškerá komunikace probíhala elektronicky.

Dne 10. září se v Městské knihovně Sokolov konal 4. ročník semináře pro dětské knihovníky s názvem Knihovníci sobě. Tentokrát byl zaměřen na sci-fi, fantasy a komiks v knihovnách. Seminář zahájil Ondřej Douša vystoupením Jak technika umí oživit sci-fi a fantasy. Následovala přednáška Mgr. Kláry Smolíkové Komiksem ke čtenářství, na níž zazněla řada nápadů a podnětů, jak děti seznámit s komiksem a jak je naučit tvořit vlastní komiks. Klára Smolíková přítomné seznámila se základními pravidly komiksu; vysvětlila například, co je komiksová abeceda a jaké jsou další vyjadřovací prvky komiksu. Přiblížila rovněž možnosti, jak pomoci komiksu podchytit začínající čtenáře a také žáky čtenářsky slabé.

Po krátké přestávce jsme si vyslechli poutavé povídání Míly Lince o tom, že sci-fi v knihovně není sci-fi. Seznámil nás se žánrem literární fantastiky, sci-fi, fantasy a hororem. Pohovořil o knížkách, ale také o tom, jak v rámci fantastických žánrů zlepšit služby pro naše čtenáře. Dále jsme si vyslechli příspěvky kolegyně z našich regionálních knihoven – Pavlína Kubečková z Městské knihovny Horní Slavkov se zabývala začínajícím Young Adult Clubem – knihami pro teenagery 10+, Lenka Königsmarková z Městské knihovny v Chebu svůj příspěvek nazvala Komiks aneb Upovídání kreslení a Ema Reismüllerová z Městské knihovny Sokolov pohovořila o BookConu v Sokolově; účastníky seznámila se zapojením knihovny do této celostátní akce a s jednotlivými aktivitami, které knihovna v rámci této akce pořádá. Knihovnice a knihovníci načerpali na semináři množství podnětných impulsů a nápadů, které mohou využít ve svých domovských knihovnách při své práci se čtenáři a návštěvníky.

Soutěž dětských čtenářů knihoven Nekotám, čtu! je dalším úspěšným regionálním projektem. V lednu až dubnu se pravidelně konají místní kola a vítězové se potom utkávají v krajském kole v Krajské knihovně v Karlových Varech. Vzhledem k epidemické situaci byl 5. ročník projektu původně plánovaný na rok 2021 přeložen až na rok 2022.

ZÁVĚREČNÉ PODĚKOVÁNÍ

Na závěr chceme poděkovat všem subjektům, které činnost SKIP v roce 2021 podpořily:

- Ministerstvu kultury ČR;
- firmě ALBI;
- firmě Ceiba;
- nakladatelství Albatros;
- nakladatelství TRITON;
- projektu Čtení pomáhá.

čtení pomáhá

Děkujeme všem kolektivním a především individuálním členům SKIP, kteří i v roce 2021 dobrovolně vykonávali spolkovou činnost pro další rozvoj naší profesní organizace, všem dobrovolným funkcionářům, kteří svou prací nezištně přispívají k dobrým výsledkům práce SKIP: regionálním organizacím a jejich výborům a dozorčím komisím, všem sekcím, komisím a klubům a jejich vedení, dozorčí komisi i výkonnému výboru. SKIP vytvářejí a formují jeho lidi.

Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.
předseda SKIP